

Vuosisadan kohtaaminen

Isadora ja Albert

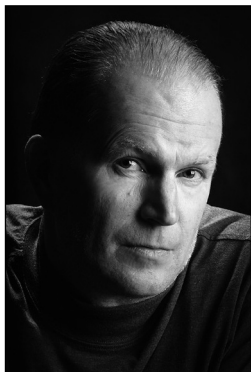

RAX RINNEKANGAS

LURRA Editions

Vuosisadan kohtaaminen

Isadora ja Albert

© Leena Louhivaara

Rax Rinnekangas on kirjailija, elokuvaohjaaja. Hänen edellinen teoksensa *Mestarin viimeinen toivomus* (2019) on kuvaus Dostojevskin tuhatsivuisen *Karamazovin veljekset* -romaanin lukemisesta kolmeen kertaan Valamon luostarissa. Romaani *Leo Trotskin Ajastin* (2018) käsittelee Meksikossa 1941 salamurhatun Venäjän juutalaisen poliitikon toista auraa ja hänen maailmanlaajuisen tasa-arvon filosofiansa todellista merkitystä.

Rinnekangas on ohjannut seitsemän

Arthouse-elokuvaa ja vajaat 20 pitkää dokumenttia. Kuuden elokuvan kokoelma *Two North(s) & A Little Part of Anywhere* ilmestyi elokuvamusiikkien johtaviin julkaisijoihin lukeutuvan Quartet Recordsin (Espanja) kansainvälisenä levytyksenä 2018. Kanopy (Yhdysvallat) levittää hänen arkkitehtuurielokuviaan edukatiivisiin kohteisiin maailmanlaajuisesti. Valokuvaajana Rinnekangas julkaisi kuvateoksia mm. holokaustista ja piti yli 60 yksityisnäyttelyä eri maissa (Museo Nacional Centro de Arte Reina Sofia, Madrid, 2003). Kaunokirjallisia teoksia on julkaistu mm. Ranskassa, Saksassa ja Espanjassa. Hänen työnsä ovat saaneet palkintoja – mm. valtion valokuvataidepalkinto, valtion kirjallisuuspalkinto, Koura-palkinto, Varsinais-Suomen taidepalkinto, Jury Prize and Audience Prize, Ethnofest, Berliini, Honoured Prize of Jury of FIFA, Montreal, Alex North Prize, Espanja. *Vuosisadan kohtaaminen – Isadora ja Albert* on tutkielma suuresta arvoituksesta: voiko kaksi eri kulttuureista olevaa ihmistä kohdata järjestetysti toisensa ja tuntea yhteenkuuluvuutta? Eksistenttialistisen pohdiskelun täyttämässä ironisessa kertomuksessa kotimaassaan tekemänsä kirjallisen synnin tähden maanpaossa Helsingissä asuvan skottikirjailijan tytär kyllästyy isänsä elämän tyhjyyteen ja laatii isänsä nimissä kontakti-ilmoituksen euroopalaiseen lehteen. Käynnistyy matka, joka vie kirjailijan, paitsi La Riojan viinialueelle Espanjaan ja ihmeellisen naisen todellisuuteen siellä, myös kahden ihmisen totuuden ympyrälle; osana myyttien alkuvoimaa, jonka nainen avaa sisäisesti lukkiutuneelle miehelle vuosisadan kohtaamista muistuttavalla tavalla – juuri ennen kuin ihmiskunnan on kohdattava uudella tavalla itsensä maailmanlaajuisiksi puhkeavan epidemian keskellä.

RAX RINNEKANGAS

Vuosisadan kohtaaminen

Isadora ja Albert

LURRA Editions

Teoksen kuvamateriaalien hankinta on saanut Kirjallisuuden Edistämiskeskus KIDEn matkatuen.

W.H. Audenin runo *As I walked out one evening* on kokoelmasta W.H. Auden: *Another Time*, Random House, 1940.

© Rax Rinnekangas

LURRA Editions
www.lurraeditions.fi

LURRA Editions
PL 197
FI-00531 Helsinki

Kansikuva: Rax Rinnekangas
Kansi ja taitto: Kim Söderström

Painopaikka: BoD – Books on Demand, Norderstedt, Saksa

ISBN:978-952-7380-06-2

”Sinun täytyy uskaltaa olla onnellinen.”

Gertrude Stein

”Älä sovinnolla lähde siihen hyvään yöhön.”

Dylan Thomas

”Kun emme kykene muuttamaan tilannetta,
meidän on muutettava itsemme.”

Viktor E. Frankl

ALBERT

1.

Vastaus, jonka Albert Aspen sai luettavakseen tuona koko hänen elämänsä muuttavana päivänä, jouluaattona, kaksi viikkoa aikaisemmin saksalaisen *Die Zeit* -viikkolehden kontaktipalstalla julkaistun ilmoituksen johdosta, vajaat kolme kuukautta ennen kuin epidemia levisi maailmanlaajuiseksi, kiihdytti häntä ennakkoon melko lailla. Ei pidä silti luulla, että ilmoitus, jota hän ei ollut itse kyseiselle lehdelle edes antanut, olisi vastauksineen herättänyt hänessä uhatuksi tulemisen tunnetta tai kiinni joutumisen pelkoa jostakin tietystä asiasta. Hänellä kun ei ollut koko elämässään mitään muuta tiettyä, josta jäädä kiinni edes Korkeimmalle, kuin oli elämä itse. Eikä ilmoituksessa, jonka yhteydessä ei ollut hänen valokuvaansa, saati nimeä, ollut muuta suoranaisesti häneen liittyvää kuin viiden virkkeen yleisilme, joka antoi vaikutelman, kuten hänestä tuntui, että ilmoituksessa itseään

tarjoava henkilö oli mitä äärimmäisin tapaus. Tämän Olivia, hänen kolmekymmentäviisivuotias tyttärensä, ainoa lapsensa, oli luonteensa mukaisesti pukunut ironisen runoelman muotoon tekstissä. Kiihtymys, jonka Albert Aspen, jo kauan sitten Olivian äidistä vieroitettu viisikymmentäkahdeksanvuotias skotti ja kirjailija, joka oli hyväksynyt oman elämänsä nykyiset, poikkeukselliset puitteet jo niin hyvin kuin mahdollista ja jota ei ollut enää vuosiin kiinnostunut edes se, mitä hänen teoksistaan ajateltiin kotona Britanniassa, koki sillä hetkellä, johtui yksinomaan siitä, että Olivia oli Lontoosta käsin, isänsä tietämättä, laatinut ilmoituksen kyseiseen lehteen ja vieläpä ilmoitti asiasta tälle vasta nyt.

”Itse asiassa en taida enää olla edes olemassa, kun tällaisia harhaisia kuvaelmia annetaan minusta koko Euroopan eteen”, Albert Aspen ajatteli, kun hän, aatonaattona, iltapäiväkahvinsa lomassa, Helsingissä, keskustan alueella sijaitsevassa huoneistossa, luki ties monettako kertaa edessään olevasta *Die Zeit*-viikkolehden sivun kopiosta hänen kontaktitarvettaan kuvastavat lauseet, jotka Olivia, vih-

reä aktivisti ja taidekuraattori, oli lähettänyt pohjoisen maan pääkaupunkiin neljä vuotta sitten asettuneelle isälleen. Keskipäivällä saapuneen kopion saatteena oli museon viralliselle paperille kirjoitettu viesti, jossa Olivia ilmoitti, että sen huomionarvoisen vastauksen, jonka täydellisellä estottomuudella isänsä nimissä toiminut tytär oli eri puolilta Eurooppaa tulleiden lukuisten vastauksien joukosta valinnut, hän toisi mukanaan, kun saapuisi joulunviettoon *papan*, kuten Olivia kutsui isäänsä, luo aattona. ”Oikeastaan tässä varoituksessa on kyse minun hautakirjoituksestani”, Albert Aspen huokasi. ”Juuri näin tylyä tekstiä se vajaan jäävä tuhkapurkki tulee aikanaan tarvitsemaan.”

Se tosiasia, että Albert Aspen enemmän kuin rakasti tytärtään, ei ulottunut hänen tajuntaansa sillä hetkellä, kuten ei ylettynyt hänen tietämykseensä tosiasia, että virus oli juuri karannut Kiinassa viranomaisten käsistä. Elettään Olivian kanssa kahdestaan kuudentoista vuoden ajan – siitä hetkestä alkaen, kun hänen vaimonsa Mallam O’Seaan keväällä, 80-luvun loppupuolella, hyvin vähin äänin, kuin jokapäiväisenä rutiinina, oli eräänä aamuna pakan-

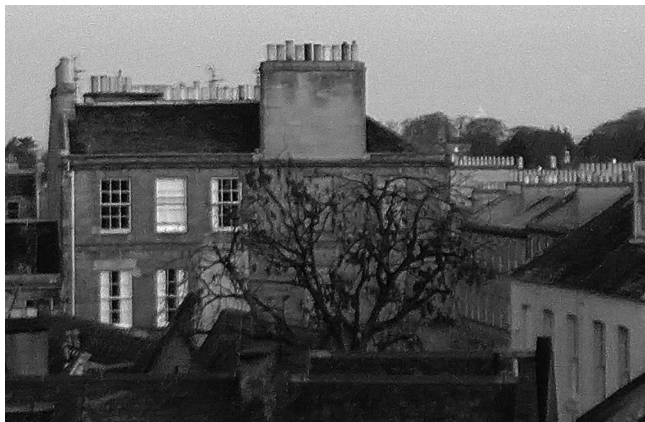
nut kimpsunsa ja kampsunsa neljään suureen matkalaukkuun heidän Edinburghin kodissaan ja musta, nahkainen Trotskin lippalakki päässään ja punainen sametimekko yllään, kuten naapurit myöhemmin kertoivat Albert Aspenille, oli lempilauluaan *Hey Judea* itselleen ja heille kahdelle, jotka katselivat japanilaista lastenkirjaa keittiössä, vihellellen, kuten tällä mielellään korostetun rehvakkaasti käyttäytävällä, nuorta Mia Farrowia ulkoisesti muistuttavalla, keraamikkovaimolla oli aamuisin tapana tehdä, mikä sinällään oli ristiriidassa Mallamin hauraan olemuksen kanssa, ennen kuin meni pihan perällä sijaitsevaan työhuoneeseensa tai lähti ostoksille jonnekin linnoineen ja kirkkoineen keskiaikaista klaanikylää muistuttavan Stockbridgen kaupunginosassa, oli kantanut raskaat laukut yksitellen ulkoportista kadulle, jossa oli noussut taksiin, ja kaksi tuntia myöhemmin oli lentänyt Mallorcalle palaamatta enää koskaan takaisin, aina siihen saakka, kunnes Olivia oli muuttanut Lontooseen – hän oli pitänyt itsestään selvänä kahta seikkaa itsestään ja tyttärestään. Albert Aspen palvoi Oliviaa niin syvästi, että usein hän uskoi tyttäriä olevankin kolme yhden sijasta; muutoin se hemmottelun

määrä, jota hän kohdisti Oliviaan, ei olisi ollut vastaanotettavissa yksin tämän taholta, ja yhtä luontevasti hän näytteli täydellisen sokeaa oman käytöksensä suhteen, koska Olivia oli hänen ainoansa maan päällä. Vastavuoroisesti tytär, hyvin laihaksi ja mahdottoman teräväpäiseksi kehittynyt ruskeatukkainen nuori nainen, oli tiedostanut tämän jo varhain ja oli luontevasti kietonut papan pienestä pitäen, paitsi pikkusormensa, myös tahtonsa ympärille, ja vahvistuksena tälle armoteolleen oli vielä valinnut armottoman kriittisyyden isärankautensa julki-muodoksi. Albert Aspen oli heiluttanut kuin täyskoulutettu harrieri häntäänsä tyttärensä käytökselle, niin kipeiltä kuin Olivian arvioi-nit ja määritelmät isästään ihmisenä useim-miten hänestä tuntuivatkin, ja oli rahoittanut teostensa tuloilla tyttärensä opintoja ja siirsi yhä säännöllisesti summia tämän pankkitilille, tukien näin taiteisiin erikoistuneen elämänsä aarten vuokria ja muita elinkustannuksia hir-vittävän kalliissa Cityssä.

Olivian varhaislapsuuden kolmena vuotena, joina he olivat viettäneet pitkät talvikaudet ulkomailla; ensin Ranskan puoleisella baski-

alueella, Bayonnen rannikkoseudulla, sitten brittikansan suosimalla Costa Bravalla Espanjan itärannikolla, ja lopulta varsinaiseen Espanjaan ja sen alueellisiin kulttuureihin tutustuen pohjoisessa, Galician ja Asturian vuorikylissä ja pikkukaupungeissa, kaukana idästä, jota Mallamin muisto varjosti, Albert Aspen oli pitänyt aina huolen siitä, että hänen tyttärellään oli ollut paikallisia leikkikavereita. Usein Olivia oli ollut ainoa ulkomaalainen lapsi leikkikouluissa, *guarderioissa*, oppien näin ensimmäisen vieraan kielensä alkeet jo varhain, isänsä tavoin. Mutta kun oli tullut Olivian kouluvuosien aika, he olivat viettäneet myös talvikaudet kotona Circus Lanella, Stockbridgessä; hyvin hiljaista aluetta leimaavan vasemmanpuoleisen liikenteen ja reformoidun kirkon, oikeakätisten teekuppien ja mallasviskeillä ravitun arjen piirissä.

Albert Aspen oli kirjoittanut esseistisiä teoksiaan 1700-luvulta peräisin olevan, savupiippujen ja ilmanvaihtohormien kattaman, harmaan talon ylimmässä kerroksessa, jonne he olivat muuttaneet alakerrasta, ulkona kivikujalla aika ajoin kajahtelevien askelten ja etäällä taivaalla hyytyneiden lepakoiden tavoin leijuvien lento-

koneiden pilkkoman rauhan välitilassa, ja Olivia oli käynyt koulua; ensin alakoulua, sitten *academya*, Stockbridgeä mutkaisena ja kapeana halkovan Wyeth-joen katveessa, ennen tyttären muuttoa Lontooseen. Noina yhteiselon onnen vuosina oli avioeron tuoma elämänmuoto tuntunut hänestä todelliselta taivaan lahjalta. Kuin uskoon kääntyen, luovilta kyvyiltään itsensä vajaaksi tuntenut, puoliso Mallam oli yhtäkkiä alkanut kaivata muutosta elämälleen ja oli tuntenut tarvetta kehittyä myös luovana tekijänä kirjailijamiehensä taustalla elämisen sijasta; valaistua, kuten monet tekivät, jos uskalsivat ja tiesivät miten, ja Mallamin kohdalla siihen oli vaadittu yksi suuri päätös; oli joko alistuttava tai lähdettävä, ja niin Mallam oli jättänyt hänet

Kertomus ihmisenä olemisesta
maailmanlaajuisen epidemian kynnyksellä.

Tytär laittaa yksin jääneen isänsä nimissä
kontakti-ilmoituksen eurooppalaiseen lehteen
ja valitsee lukuisista vastauksista yhden.

Alkaa kirjailijaisän unenomainen matka
La Riojan kuuluisalle viinialueelle Espanjaan,
jossa odottaa poikkeuksellinen nainen.

Tapaamisesta käynnistyy kahden erityisen
ihmisluonteen kohtaaminen – mahdollisuus
kasvuun ja ymmärrykseen – vasten ihmislajin
uutta, tuntematonta tulevaisuutta.

9 789527 380062